

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

บทบาททางการเมืองของหอการค้าจังหวัด
นครศรีธรรมราชต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ผู้เขียน

นายธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์

ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพและพัฒนาการของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชกับภาครัฐ กลุ่มนักรการเมือง และสื่อมวลชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 3) ศึกษายุทธศาสตร์และช่องทางในการเข้าถึงรัฐบาล ตลอดจนการสร้างอิทธิพลกดดันของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว และจากการศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้สัมภาษณ์ 10 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช (สมัยที่ 11 ประจำปี พ.ศ.2548-2549) กลุ่มสมาชิกหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มเจ้าหน้าที่หอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มอดีตประธานหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มข้าราชการพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มข้าราชการ กอ.จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มนักรการเมืองในจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มนักธุรกิจทั่วไป กลุ่มนักวิชาการ และสื่อมวลชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งหมด 50 ท่าน สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ และแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และรัฐผ่านการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ผลการศึกษา พบว่า 1) หอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีสถานภาพเป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่ง โดยมีพัฒนาการในการเริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2526 ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งมีพระราชบัญญัติ หอการค้า พ.ศ.2509 เป็นตัวควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้ในการรวมกลุ่มของบรรดาพ่อค้า นักธุรกิจในนามของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่างมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ความต้องการให้หอการค้าทำหน้าที่ในการปกป้องพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากนี้ยังพบอีกว่าหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช มีบทบาทและหน้าที่ในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เด่นชัดนัก กล่าวคือหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชมีการเน้นหนักในกิจกรรมการกุศล งานแรลลี่ งานลีลาศ งานจัดหารายได้ และงานสังคม พบปะสังสรรค์ประเภทต่างๆ โดยขาดความกระตือรือร้น เอาใจเอางานในเรื่องของ

การรักษาผลประโยชน์ และที่สำคัญหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นองค์กรตั้ง “รับ” เรื่องราวข้อมูลข่าวสารจากสมาชิก ผู้ประกอบการหรือองค์กรอื่นๆ มากกว่าที่จะ “รุก” เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และขยันขันแข็งในการต่อสู้หรือเรียกร้องผลประโยชน์ สำหรับในส่วนของคณะกรรมการและสมาชิกหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็ควรที่จะร่วมมือ สนับสนุนในการดำเนินงานของหอการค้าอย่างแข็งขันมากกว่าที่เป็นอยู่อีกด้วย

2) ลักษณะความสัมพันธ์ของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชกับภาครัฐ กลุ่มนักการเมือง และสื่อมวลชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นไปในลักษณะแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการควบคู่กันไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรตามปกติแล้ว พ่อค้ายักธุรกิจมักจะเคยชินกับการเข้าหาผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้มีอำนาจราชศักดิ์ โดยผ่านระบบอุปถัมภ์ และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน และเมื่อพ่อค้ายักธุรกิจเหล่านั้น ได้รวมตัวกันจัดตั้งหอการค้าจังหวัดขึ้นมา จึงหลีกเลี่ยงไม่พื้นที่จะนำเอาวัฒนธรรมดังกล่าว มาใช้ระหว่างองค์กรอีกด้วย

3) หอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยยุทธศาสตร์และช่องทางในการเข้าถึงรัฐบาล เพื่อสร้างอิทธิพลกดดัน ให้ภาครัฐกำหนดนโยบายสาธารณะตามที่กลุ่มตนเองต้องการทั้งสิ้น 8 รูปแบบ คือรูปแบบที่หนึ่ง ร้องเรียนผ่านหนังสืออย่างเป็นทางการ รูปแบบที่สอง ยุทธศาสตร์ “ประสานความร่วมมือและเข้าตีร่วมกัน” รูปแบบที่สาม เข้าพบและเจรจากับผู้ว่าราชการจังหวัด โดยตรง รูปแบบที่สี่ สร้างเครือข่ายกับสื่อมวลชน รูปแบบที่ห้า หอการค้าจังหวัดเป็น “ตัวกลาง” เจริญระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบที่หก หอการค้าจังหวัดไปรยคำหวานให้กับภาครัฐ รูปแบบที่เจ็ด ความสัมพันธ์แบบเครือญาติและการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และรูปแบบที่แปด การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยแต่ละรูปแบบ จะมีช่องทางและกลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมของการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การเรียกร้องผลประโยชน์ต่อภาครัฐของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชมักจะเน้นการเรียกร้องผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะเรียกร้องแนวนโยบายด้าน แผนพัฒนาเมือง ชุมชน และสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ ทั้งนี้ เพราะ จากพัฒนาการของประเทศไทย พบว่า รัฐไทยเน้นนโยบายการรวมศูนย์อำนาจเป็นหลัก ส่งผลให้ความเป็นประชาสังคมอ่อนแอ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนไม่เข้มแข็งเพียงพอ ตลอดจนละเลยการกระจายอำนาจ จนนำมาสู่สถานะที่เรียกว่า รัฐนำ ซึ่งมีผลสำคัญต่อการจำกัดบทบาททางการเมืองของหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชอย่างเห็นได้ชัด

Thesis Title	The Political Role of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce to Public Policy Making
Author	Mr.Thiraphat Loiwirat
Degree	Master of Arts (Political Science)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr.Tanet Charoenmuang

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the status and development of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce (NSTCC); 2) study and analyze the characteristic of relationship among the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce, the government sector, politician and the mass medias in Nakhon Si Thammarat province; 3) study the strategies and channels to access to the government and study the authority of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce which affect the public policy making. Data were gathered from secondary data documents and by field survey through structured interviews. The interviewees consisted of ten groups including the committees of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce (11th time B.E. 2548-2549), the members of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce, the officers of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce, group of the ex-chairmen of the Nakhon Si Thammarat Chamber of Commerce, the government officers under the Ministry of Commerce, the Nakhon Si Thammarat Joint Public-Private Consultative Committee (JPPCC), the politicians in Nakhon Si Thammarat, the businessmen, the academicians and mass medias in Nakhon Si Thammarat province. The total number of interviewees was fifty. The frameworks used in this study were Interest Group and Corporatism concepts.

According to the study, the findings were 1) NSTCC was an interest group, founded with the support of the General Prem Tinnasulanonda government. A framework for operational controlling was the Chamber of Commerce Act B.E. 2509. The objective was to unite all businessmen to form the Chamber of Commerce to protect their own interests. Nevertheless, the NSTCC did not play the obvious role of an interest group. It emphasized more on the public service activities, rally, dance, fund raising, and social gathering. It did not play an important role in protect the benefit of the member. The Chamber of Commerce obtained information and news

from members, entrepreneurs, or other organizations instead of being a leader of change or calling for the benefit assiduously. Therefore, the committees and members of the NSTCC should more actively support the operation of the organization.

2) The characteristics of the relationship among the NSTCC and government sector, politicians and the mass media in Nakhon Sri Thammarat province were both formal and informal. Moreover, the businessmen used to contact the authorities based on the patronage system and to exchange benefits. Consequently, they brought the patronage culture into the Chamber of Commerce.

3) NSTCC used eight strategies and channels to access to the government, and influence it: 1) formal complaint by letters 2) using the strategy "Collaborate and fight together" 3) meeting with the governor directly 4) developing the good relations with mass media 5) Using the chamber of commerce to negotiate with local government agencies 6) praise and positive wording 7) using close connections and seeking advisor positions 8) Exchanging benefit. Each strategy has different approaches and tactics, depending on situation and environment of each public policy making.

However, NSTCC was not successful for getting benefit from government. Since it has mainly worked for economic benefits. NSTCC was not strong enough to call for the city, community, and environment development plans in the province or country level. The political system of Thai country has shown that the Thai government has generally emphasized on centralization policy, weakened civil society, discouraged people's participation in politics, and showed down the decentralization policy. The so-called "state-corporatist" concept has been proved evident and the limited political role of the NSTCC confirmed the state-led political system in this country.